

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ВВЕДЕННЯ ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ”

Харків
2012

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ВВЕДЕННЯ ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,
спеціальність 8.18010011 “Інтелектуальна власність”)

*Затверджено вченою радою університету
(протокол № 10 від 15.06.2012 р.)*

Харків
2012

Програма навчальної дисципліни “Введення до інтелектуальної власності” (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”, спеціальність 8.18010011 “Інтелектуальна власність”) / уклад.: Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко. – Х. : Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 13 с.

У к л а д а ч і: Л. С. Шевченко,
О. А. Гриценко,
О. С. Марченко

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 5 від 27.07.2012 р.)*

1. ВСТУП

“Введення до інтелектуальної власності” вивчає загальні основи професійної діяльності у сфері інтелектуальної власності, її головні напрями, організаційні й етичні принципи, а також зміст, організацію, регулювання та ресурсне забезпечення.

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування системного уявлення про професійну діяльність у сфері інтелектуальної власності, головні вимоги до фахівців з інтелектуальної власності; набуття навичок організації діяльності патентних повірених, оцінювачів інтелектуальної власності, консультантів, згідно з міжнародними і національними регулювальними актами, нормами професійної етики; отримання знань про головні принципи регулювання діяльності професіоналів з інтелектуальної власності та інформаційні джерела як їх витoki.

Специфіка освітньої професійної програми навчання професіоналів з інтелектуальної власності зумовлює зв'язок навчальної дисципліни “Введення до інтелектуальної власності” з курсами “Економіка інтелектуальної власності”, “Право інтелектуальної власності”, “Менеджмент і маркетинг інтелектуальної власності”, “Безпека інтелектуальної власності”, “Експертиза об'єктів промислової власності”, “Нематеріальна економіка” та ін.

У результаті вивчення дисципліни “Введення до інтелектуальної власності” студенти повинні:

знати зміст та загальні характеристики інтелектуальної власності, види й функції послуг у сфері інтелектуальної власності, сучасні тенденції розвитку цієї діяльності в Україні та зарубіжних країнах; професійні обов'язки, повноваження, відповідальність працівника – спеціаліста з інтелектуальної власності, вимоги до їх професійних та особистих якостей;

зміст, організаційні особливості та етичні норми діяльності патентних повірених, оцінювачів інтелектуальної власності, консультантів з проблем інтелектуальної власності; юридичний статус, завдання та напрями діяльності державних установ інтелектуальної власності України, принципи діяльності організацій саморегулювання професіоналів з інтелектуальної власності; бази даних та інформаційно-довідкові системи з інтелектуальної власності;

уміти застосовувати на практиці знання з організації та ведення патентно-інформаційної, оціночної, консультаційної діяльності у сфері інтелектуальної власності; діяти відповідно до вимог національних та міжнародних регуляторів та норм професійної діяльності і професійних етичних норм; формувати професійні відносини з державними установами та організаціями саморегулювання у сфері інтелектуальної власності; виявляти й ефективно використовувати інформаційні ресурси, бази даних, інформаційно-довідкові системи; користуватися сучасною науковою і методичною літературою, статистичними довідниками, електронними джерелами інформації.

2. ЗМІСТ

Розділ І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

1. Інтелектуальна власність як сфера професійної діяльності

Поняття та загальна характеристика інтелектуальної власності.

Послуги у сфері інтелектуальної власності: види, мета, зміст, функції.

Набуття та охорона прав інтелектуальної власності. Державна реєстрація прав на об'єкти інтелектуальної власності, видача охоронних документів на об'єкти промислової власності і свідоцтв про державну реєстрацію авторського права. Ведення державних реєстрів.

Патентно-інформаційна діяльність. Патентно-інформаційні ресурси та продукти. Задоволення потреб у інформації: експертів, творців нових науково-технічних рішень, патенто-власників, підприємців.

Оціночна діяльність у сфері інтелектуальної власності. Інвентаризація та оцінка вартості інтелектуальної власності. Бухгалтерський облік об'єктів права інтелектуальної власності як нематеріальних активів. Оцінка майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Незалежна експертиза для розв'язання спорів у судах.

Консалтингова діяльність у сфері інтелектуальної власності.

Сучасні тенденції розвитку діяльності у сфері інтелектуальної власності в Україні та зарубіжних країнах.

2. Працівники у сфері інтелектуальної власності: організація діяльності та вимоги до професійних і особистих якостей

Працівники у сфері інтелектуальної власності: представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені), експерти-патентознавці, професійні оцінювачі інтелектуальної власності, юрисконсультанти та ін. Сфери, організаційно-економічні особливості діяльності та оплата послуг працівників у сфері інтелектуальної власності.

Професійні обов'язки і професійні повноваження. Професійна відповідальність працівника у сфері інтелектуальної власності. Вимоги до професійних та особистих якостей працівника з інтелектуальної власності в Україні.

Кваліфікаційні характеристики професії 2419.1 “Науковий співробітник (інтелектуальна власність)” (професійні назви роботи: “молодший науковий співробітник (інтелектуальна власність)”; “науковий співробітник (інтелектуальна власність)”; “науковий співробітник-консультант (інтелектуальна власність)”) відповідно до “Класифікатора професій ДК 003:2010”.

Кваліфікаційні характеристики професії 2419.2 “Професіонали у сфері інтелектуальної власності” (професійна назва роботи “професіонал з інтелектуальної власності”) відповідно до “Класифікатора професій ДК 003:2010”.

Професіограма працівника з інтелектуальної власності.

Етичні норми діяльності працівників у сфері інтелектуальної власності.

Р о з д і л ІІ. ПРОФЕСІОНАЛИ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: НАПРЯМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

3. Представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені)

Патентні повірені: правовий статус, права та обов'язки. Відповідальність патентних повірених.

Основні види професійних послуг патентних повірених: ресстрація винаходів, корисних моделей, промислових зразків, торговельних марок (знаків для товарів і послуг, фірмових найменувань, найменувань продукту, найменувань місця походження товару та ін.), авторських прав; супровід діючих охоронних документів об'єктів інтелектуальної власності; проведення експертиз об'єктів на новизну, патентну чистоту, патентоспроможність; патентні дослідження, патентний пошук; підготовка ліцензійних договорів; юридичне консультування з інтелектуальної власності та патентного права; захист прав інтелектуальної власності; представництво в суді.

Організаційні форми діяльності патентних повірених: агентство (бюро) патентного повіреного, структурний підрозділ фірми (організації), співробітник фірми (організації), патентний повірений-фізична особа.

4. Професійні оцінювачі інтелектуальної власності

Суб'єкти оціночної діяльності, їх права, обов'язки та відповідальність.

Професійна оціночна діяльність: зміст, форми та напрями роботи. Основні види оціночних послуг: практична діяльність, консультаційна діяльність, рецензування звітів, методичне забезпечення оцінки, навчальна діяльність оцінювачів.

Організаційні форми діяльності оцінювачів.

Набуття права на заняття оціночною діяльністю. Кваліфікаційне свідоцтво оцінювача: умови отримування та підтвердження; порядок прийняття рішення про видачу, позбавлення, зупинення дії. Державний реєстр оцінювачів. Порядок подання оцінювачами інформації до Державного реєстру оцінювачів. Державний реєстр суб'єктів оціночної діяльності та порядок його ведення. Сертифікат суб'єкта оціночної діяльності: порядок видачі; умови відмови у видачі; порядок анулювання.

5. Професійні консультанти з інтелектуальної власності

Консалтинг у сфері інтелектуальної власності: сутність та функції. Головні види консультаційних послуг з інтелектуальної власності. Професійні та особистісні характеристики консультанта з інтелектуальної власності

Зовнішній консалтинг та внутрішньофірмове консультування. Організаційні форми та види консалтингової діяльності з питань інтелектуальної власності. Юридичний консалтинг у сфері інтелектуальної власності. Організація внутрішньофірмового консультування з питань інтелектуальної власності. Місце та роль юрисконсульта підприємства у внутрішньому консультуванні з інтелектуальної власності.

Процес консультування: моделі та результати. Оцінка діяльності консультанта з інтелектуальної власності.

Розділ III. РЕГУЛЮВАННЯ ТА РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСІОНАЛІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

6. Регулювання діяльності фахівців з інтелектуальної власності

Міжнародне, національне, корпоративне регулювання діяльності у сфері інтелектуальної власності.

Регулювання діяльності патентних повірених. Атестація та реєстрація патентних повірених. Порядок складання кваліфікаційних іспитів кандидатами у представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені). Ведення Державного реєстру патентних повірених. Розгляд скарг на дії патентних повірених. Громадські об'єднання та організації саморегулювання патентних повірених. Всеукраїнська асоціація представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених).

Регулювання діяльності оцінювачів. Основні напрями державного регулювання оціночної діяльності. Орган державної влади, який здійснює державне регулювання оціночної діяльності. Функції Фонду державного майна України. Наглядова рада з питань оціночної діяльності. Відповідальність за порушення законодавства про оціночну діяльність. Саморегулівні організації оцінювачів. Порядок визнання статусу саморегулівної організації оцінювачів. Повноваження саморегулівних організацій оцінювачів.

Регулювання діяльності професійних консультантів з інтелектуальної власності. Організації саморегулювання консультантів. Етичні норми консалтингу.

7. Установи з інтелектуальної власності в Україні. Громадські організації

Державна служба інтелектуальної власності України

(Державна служба): юридичний статус, завдання та напрями діяльності. Організаційна структура Державної служби. Колегія Державної служби інтелектуальної власності України. Апеляційна комісія Державної служби. Науково-експертна рада при Державній службі інтелектуальної власності України.

Державне підприємство “Український інститут промислової власності” (УКРПАТЕНТ): мета, предмет та головні завдання діяльності. Юридичний статус, права та обов’язки УКРПАТЕНТА. Патентно-інформаційні фонди: філія “Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг” (УкрЦІПП) УКРПАТЕНТА, Фонд патентної документації громадського користування (ФГК) у складі УкрЦІПП. Патентно-інформаційна база експертизи (ПБ).

Громадські організації, що діють у сфері інтелектуальної власності. Всеукраїнська асоціація представників у справах інтелектуальної власності, Українська асоціація власників товарних знаків. Благодійний фонд винахідників України. Товариство винахідників і раціоналізаторів України та ін.

8. Бази даних та інформаційно-довідкові системи з інтелектуальної власності

Бази даних (БД) та інформаційно-довідкові системи (ІДС). БД “Електронна версія акумулятивного офіційного бюлетеня “Промислова власність”.

Бази даних для винаходів і корисних моделей: БД “Перспективні винаходи України”; спеціалізована БД “Винаходи (корисні моделі) в Україні”; БД колективного користування “Відомості про заявки на винаходи, які прийняті до розгляду”; інтернет-БД “Винаходи зарубіжних країн”; ІДС “Стан діловодства за заявками на винаходи і корисні моделі”; ІДС “Міжнародна патентна класифікація. Основні групи (2001.01)”;

ІДС “Відомості про винаходи (корисні моделі), дія патентів на які припинена”.

Бази даних для знаків для товарів та послуг: БД “Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг”; БД “Відомості

щодо міжнародних реєстрацій знаків, які заявлено в Україну відповідно до Мадридської системи”; БД “Відомості про добре відомі знаки в Україні”; БД “Відомості про знаки для товарів і послуг, дія свідоцтв на які припинена або свідоцтва на які визнано недійсними”; ІДС “Відомості про стан діловодства за заявками на знаки для товарів і послуг”; ІДС “Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (Ніццька класифікація). Дев’ята редакція. Друге, змінене, видання”; ІДС “Міжнародна класифікація зображувальних елементів знаків (Віденська класифікація). Шоста редакція”.

Бази даних для промислових зразків. Інтерактивна БД “Промислові зразки, зареєстровані в Україні”; ІДС “Відомості про стан діловодства за заявками на промислові зразки”; ІДС “Відомості про патенти України на промислові зразки, які визнані недійсними, та патенти, які втратили чинність”; ІДС “Міжнародна класифікація промислових зразків (Локарнська класифікація). Дев’ята редакція”.

3. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку : моногр. / В. Д. Базилевич, В. В. Ільїн. – К.: Знання, 2008. – 687 с.

Бромберг Г. В. Интеллектуальная собственность. Общий курс / Г. В. Бромберг. – М.: А-Приор, 2009. – 336 с.

Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2011. – 208 с.

Економіка інтелектуальної власності : навч. посіб. / П. М. Цибульов, П. В. Солошенко, Л. Ю. Цибульська. – Маріуполь : Рената, 2010. – 147 с.

Лукичева Л. И. Управление интеллектуальным капиталом / Л. И. Лукичева. – М.: Омега-Л, 2008. – 560 с.

Марченко О. С. Ринок послуг юридичного консалтингу в умовах інноваційного розвитку національної економіки: / О. С. Марченко – Х.: Кортес-2001, 2007. – 132 с

Марченко О. С. Консалтингові ресурси національних інноваційних систем. Економіко-теоретичний аналіз / О. С. Марченко – Х.: Право, 2008. – 280 с.

Салихов Б. В. Интеллектуальный капитал организации. Сущность, структура и основы управления / Б. В. Салихов. – М.: Дашков и Ко, 2008. – 156 с.

Федулова Л. І. Інтелектуальна власність у національній інноваційній системі : наук.-аналіт. доп. / Л. І. Федулова, Г. О. Андрощук, В. К. Хаустов ; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. – К., 2010. – 216 с.

Цибульов П. М. Введення до інтелектуальної власності : навч. посіб. / П. М. Цибульов. – К.: Держ. Ін-т інтел. власн., 2008. – 124 с.

Цибульов П. М. Управління інтелектуальною власністю / П. М. Цибульов. – К.: Держ. Ін-т інтел. власн., 2009. – 312 с.

Ястремська О. М. Інтелектуальна власність : конспект лекцій / О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. – Х.: ХНЕУ, 2009. – 92 с.

Навчальне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ВВЕДЕННЯ ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,
спеціальність 8.18010011 “Інтелектуальна власність”)

У к л а д а ч і: ШЕВЧЕНКО Людмила Степанівна,
ГРИЦЕНКО Олена Аврамівна,
МАРЧЕНКО Ольга Сергіївна

Відповідальна за випуск *Л. С. Шевченко*

Редактор *О. І. Борисенко*
Комп’ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

План 2012

Підп. до друку 07.08.2012. Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 0,81. Облік.-вид. арк. 0,35. Вид. № 157
Тираж 50 прим. Зам. № 4463. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.